

Hei!

Her kommer en kortere og litt redigert utgave av presentasjonen som ble brukt under kurset som Rosa kompetanse holdt hos dere. Vi vil understreke at denne presentasjonen må forstås i sammenheng med det som ble formidlet under foredraget, og at den i liten grad vil bidra til kompetanseheving alene. Presentasjonen skal derfor ikke deles med andre.

Dersom du ikke var tilstede under hele foredraget eller dersom du ikke var tilstede i det hele tatt, vil vi anbefale deg å benytte deg av andre ressurser enn denne presentasjonen for å lese deg opp på tematikk knyttet til kjønn, seksualitet og inkluderende praksis. Du kan finne gode ressurser til kompetanseheving her:

<https://skeivungdom.no/brosjyrer/>

<https://www.foreningenfri.no/rosa-kompetanse/ressurser/>

Rosa kompetanse skole og barnehage

Kjønnsmangfold, seksuell orientering og inkluderende praksis

FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold

Eivind Bjørkgård Moe (han)

Sunniva Jarman (hun)

Noen viktige ting:

LHBT = Lesbiske, Homofile, Bifile og Transpersoner

Skeive = mer inkluderende begrep – paraplybegrep for alle de av oss som bryter med normer knyttet til seksuell orientering og kjønn

Transpersoner = de av oss som ikke identifiserer seg med kjønn som ble registrert da de ble født

Cispersoner = de av oss som identifiserer seg med kjønn som ble registrert ved fødsel

Dagens rosameny

- Hva er Rosa kompetanse?
 - Forskning
 - Normer
 - Kjønnss- og seksualitetsmangfold
 - Ressurser
-
- Minoritetstress og interseksjonalitet
 - Inkluderende praksis

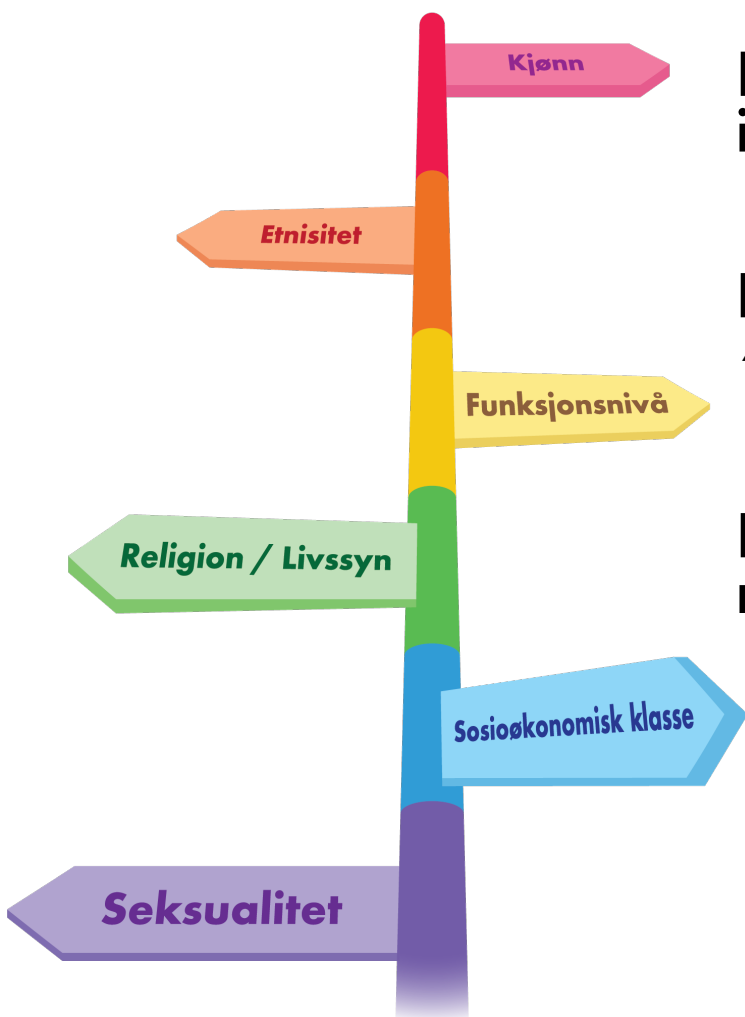
Interseksjonalitet

Kimberlé Crenshaw, opphavskvinne til ordet interseksjonalitet (1989)

Hvordan virker ulike identiteter sammen?

1 minoritet + 1 minoritet = ikke 2, men en helt individuell opplevelse

Bevissthet om interseksjonalitet er viktig for å se hele mennesket og ikke bare deler av

FRI's fagavdeling: Rosa kompetanse

Helse og
sosial

Skole

Justis

Arbeidsliv

Barnevern

Barnehage

Rosa kompetanse skole og barnehage

Mål:

At skolen og barnehagen skal være et sted der barn og unge som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan være seg selv og kjenne seg trygge og inkluderte.

pedagog —
studentene

**Hvorfor trenger vi å kunne noe om
kjønns- og seksualitetsmangfold?**

Rammeplan for barnehager (2017)

- Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.
- Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.
- Barnehagen skal synliggjøre et mangfold av familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen.
- Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.
- Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Prop. 121 S (2018–2019)

Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019–2024)

Helse- og
omsorgsdepartementet

Alle tjenester som jobber med barn og unge skal ha grunnleggende kunnskap om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, slik at de kan møte barn og unge som har spørsmål om kjønn og seksualitet på en trygg og kompetent måte.

Det er særlig viktig at undervisning i skolen tar opp kjønn, identitet og seksualitet. I forbindelse med den pågående fagfornyelsen i skolen vil et aktuelt område innenfor det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring kunne være seksualitet og kjønn.

Ny overordnet del av læreplanverket

2.5.1 Folkehelse og livsmestring

Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg. I barne- og ungdomsårene er utvikling av et positivt selvbilde og en trygg identitet særlig avgjørende.

Aktuelle områder innenfor temaet er fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk, og forbruk og personlig økonomi. Verdivalg og betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner hører også hjemme under dette temaet.

Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringslova)

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

Rundskriv

Skolemiljø Udir – 3 - 2017

6.4.1 Plikt til å følge med

*Skolen har et skjerpet ansvar overfor elever med en **særskilt sårbarhet**, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 22 og Rt. 2012 s. 146. **Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon.** At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar. Skolene må kjenne til at enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Det er derfor viktig at skolene følger særskilt med på hvordan disse elevene har på det skolen.*

Kunnskapsgrunnlag

Status 2023:

Nasjonale og internasjonale helse- og levekårsundersøkelser viser at lhbt-personer er overrepresentert når det gjelder mobbing, rus, psykisk uhelse og suicidalitet.

Holdninger til lhbt-personer
har blitt mer positive

Større andeler lesbiske,
homofile og bifile har angst-
og depresjonssymptomer enn
heterofile

www.lhbtigtall.no

1 av 5
svarer negativt på
å ha et barn som er
lhbt

Kunnskapsgrunnlag

Roland og Auestad (2009) *Seksuell orientering og mobbing*

Jenter som opplever å bli mobbet:

Heterofil: 5,7%

Bifil: 11,5%

Gutter som opplever å bli mobbet:

Heterofil: 7,3%

Bifil: 23,8%

Homofil: 17,7%

Homofil: 48,0%

Ny studie:

Over 70% av transpersoner i Norge har tenkt på å ta sitt eget liv.

1/3 har faktisk forsøkt.

Anderssen, Eggebø, Stubberud & Holmelid (2021) *Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår. (LHBTIS-levekår 2020)*

Minoritetsstress

Å forvente eller frykte negative reaksjoner fra omgivelsene fordi en tilhører en stigmatisert minoritetsposisjon

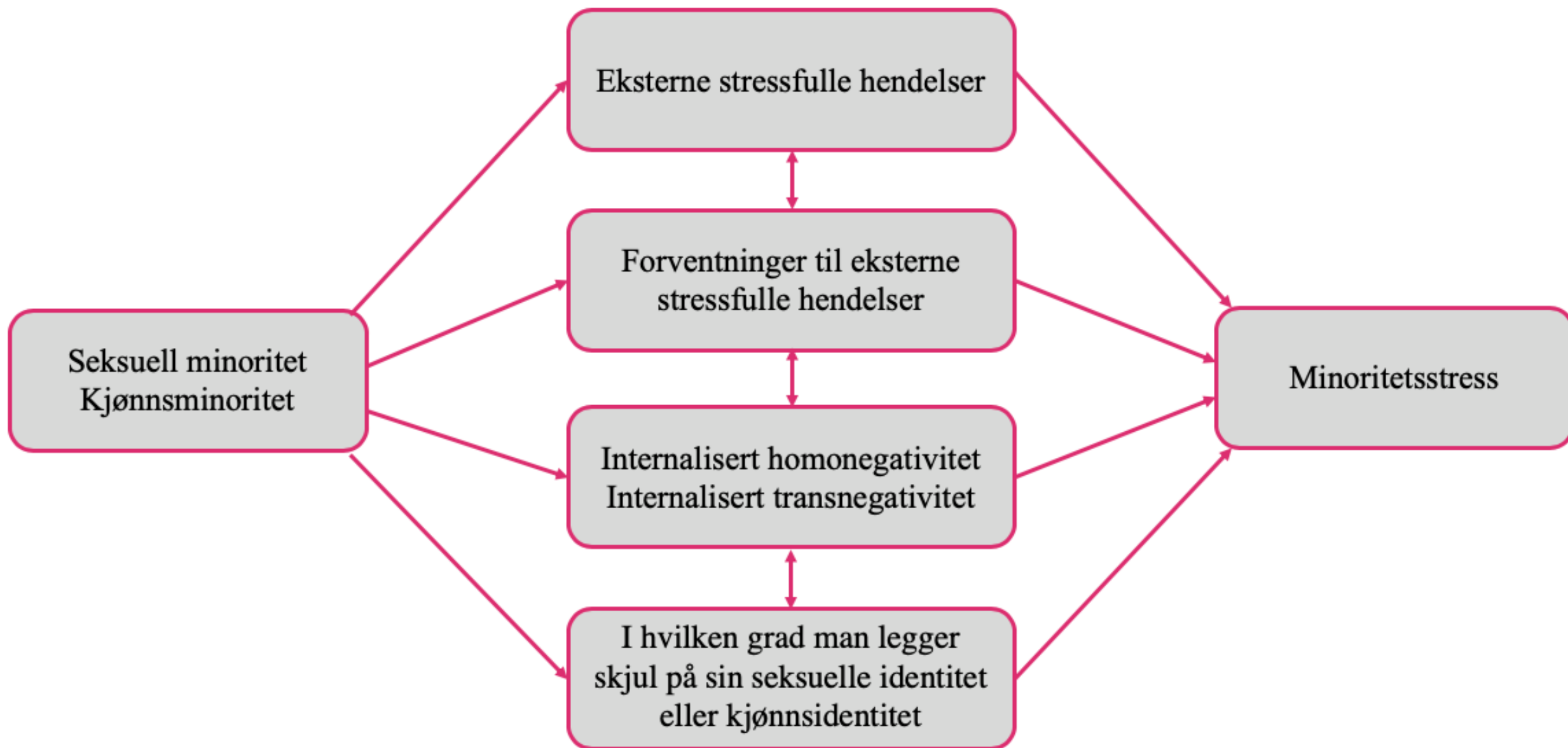

Fig. 2. Meyers (2003) fire faktorer involvert i opplevelsen av minoritetsstress

Hva er viktig for at du skal trives på skolen? (rangering fra 1-10)

1. At lærere og andre skoleansatte slår ned på mobbing eller trakassering basert på kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering
2. At lærere og skoleansatte har god kunnskap om kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering
3. At lærere og andre skoleansatte snakker positivt om lhbtqia
4. At det undervises om seksuell orientering og kjønnsidentitet i flere fag

DU
kan gjøre
en forskjell.

“Takk for at jeg i barnehagen fikk komme i kjole uten at noen stussa på det. For at det ikke ble snakket om jentefarger og guttefarger, jenteleker og gutteleker – i hvert fall ikke som jeg kan huske. For at det fantes bøker med familier som ikke bare var mamma, pappa, barn. For at ikke bare jentene fikk være fine, og ikke bare guttene fikk være tøffe.”

- Medlem Skeiv Ungdom, 15 år

Forventningene er hele tiden i endring

"The generally accepted rule is **pink** for the boys, and **blue** for the girls. The reason is that **pink**, being a more decided and stronger color; is more suitable for the boy, while **blue**, which is more delicate and dainty, is prettier for the girl."

-The Infant's Department: A Monthly Magazine of Merchandising Helps for the Infants' Wear Buyer

(vol. 1, no. 10, June 1918)

Hva er kjønn?

- Kropp
- Juridisk kjønn
- Kjønnsuttrykk
- Kjønnsideidentitet

Rammeplanen: Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønnsideidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering.

Kjønnsmangfold

Cisperson

- Identifiserer seg som det kjønnnet som ble registrert ved fødsel
- Menn og kvinner
- Pronomen: hun, han

Transperson

- Identifiserer seg ikke som det kjønnnet som ble registrert ved fødsel
- Menn, kvinner og ikke-binære
- Pronomen: hun, han, hen, kun navn

Transpersoner

... er et samlebegrep som handler om kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, ikke seksualitet.

Variierende behov og mulighet for kjønnsbekreftende behandling.

Født i feil kropp?

Født i feil samfunn?

Hva er seksuell orientering?

lesbisk

bifil

skeiv

aseksuell

heterofil

pan

homofil

poly

Forelskelse
Tiltrekning
Praksis/erfaring
Identitet

.. hva betyr det for deg?

Gruppearbeid om abort, prevensjon, seksuelt overførbare infeksjoner og homofili

“Vi på vår gruppe er enige om at vi ikke har noe imot de homofile”

Røthing & Svendssen, 2009: *Seksualitet i skolen. Perspektiver på undervisning.*

Toleransepedagogikk vs. normkritisk pedagogikk

Toleransepedagogikk: "Vi (les: de heterofile) må være snille med de homofile."

Usynliggjør mangfold og gir normpersoner rett til å ha synspunkter om normbryter.

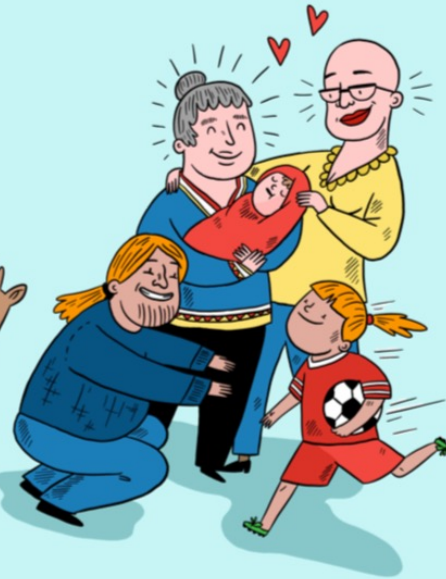
Normkritisk pedagogikk: Alle mennesker er forskjellige. Sosiale normer gir majoritetsprivilegier. Alle har ansvar for at alle skal inkluderes.

De av oss som...

Hva trenger regnbuefamiliene?

- Anerkjennelse
- Inkluderende språk – muntlig og skriftlig
- Å få definere seg selv. Eks: At donor ikke automatisk kalles far
- Kunnskap om ulike familieformer og tilblivelseshistorier
- Hverdagspraksis

Hva kan du gjøre?

Tørre å ta opp temaet og gjerne utfordre normene.

Presentere et mangfold av kjønn, kropper, seksuelle orienteringer og familieformer i undervisning, tale og litteratur.

Fortelle barn og ungdom at gutter kan forelske seg i gutter, jenter i jenter og at ikke alle opplever å være det kjønnnet andre tror at de er.

Være forsiktig med å dele inn i grupper etter kjønn, vite hvorfor du eventuelt velger å gjøre det.

Se etter alternativer til kjønnsdelte toaletter og garderober.

Være bevisst hvordan det snakkes om minoriteter foran barn og ungdom. Husk at menneskers forståelse av seg selv og andre vil speiles i dine holdninger.

Bruke foretrukket navn og pronomen. Ta ansvar for egen usikkerhet og ordbruk – øvelse gjør mester!

Ha nulltoleranse for bruk av lhbt-relaterte skjellsord – fyll ordene med mening.

Være bevisst egen språkbruk, åpne opp språket: «De av oss som», «alle kjønn», «de fleste gutter har penis», «gutter, jenter og andre», «kjæreste» i stedet for «han/hun», osv.

Ha med deg et interseksjonelt perspektiv i arbeidet ditt. Husk at noen av oss er sårbare for sammensatt diskriminering.

Ha materiell/flagg eller lignende tilgjengelig, bruke litteratur som speiler mangfold. Vise til ressurser og nettverk.

Være anerkjennende, si noe hyggelig! 😊

Vite hvor viktig du er. Små handlinger kan ha stor betydning!

Hva nå?

- Hva vil du ta med deg videre?
- Hvordan kan du legge til rette for at personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan snakke trygt i møte med deg som ansatt i skole eller barnehage?

Om Rosa kompetanse (Rk)

Ressurser

Bli medlem!

Bli **fri.**

Velg ditt lokallag

FRI Bergen og Hordaland

FRI Innlandet

FRI Møre og Romsdal

FRI Nordland

FRI Oslo og Akershus

FRI Rogaland

FRI Sør

FRI Telemark

Rosa kompetanse skole

Undervisningsopplegg om kjønns- og seksualitetsmangfold

1.-10. trinn

<https://drive.google.com/file/d/1HFX0GZ8JYwNTLmklwcFY78sAUPmkNpU0/view>

Bøker for barn og ungdom

Bli medlem!

Bli **fri.**

Velg ditt lokallag

FRI Vestland

FRI Innlandet

<https://www.foreningenfri.no/boker-for-barn-og-ungdom/>

[Hovedsiden](#)[Temaoversikt](#)[Eksterne ressurser](#)

Rosa kompetanses nettressurs om LHBT i Barnevernet

Velkommen til Rosa kompetanse sin nettressurs om kjønnsmangfold og seksualitetsmangfold i barnevernet!

Denne ressursen er til for deg som jobber i barnevernet, og for deg som studerer til å jobbe på barnevernsfeltet. Målet med ressursen er å gi deg økt kompetanse og bevissthet om temaer som det er særlig viktig at du har med deg for å kunne møte barn, ungdom og familier som bryter med normer for kjønn og seksualitet på en enda bedre måte.

<https://lhbtibarnevern.no/>

Trenger du å snakke med noen om seksualitet, kjønn eller identitet?

Ungdomstelefonen er et tilbud på chat, telefon og melding til unge som trenger noen å snakke med om seksualitet, kjønn, identitet, følelser, forelskelse eller sex.

Hvordan vet jeg om jeg er bifil? +

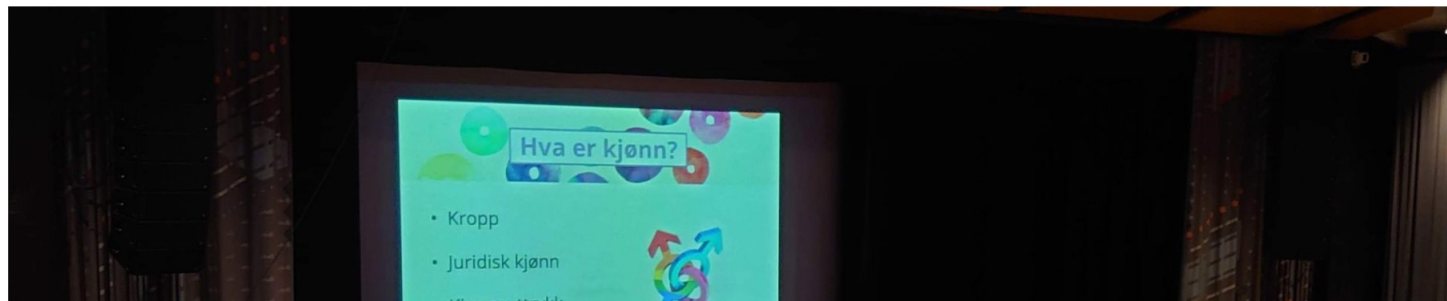
Jeg er usikker på kjønnnet mitt +

[Hjem](#) / [Prosjekter](#) / Restart

Restart

Restart er et interaktivt undervisningsopplegg basert på normkritisk metode. Undervisningen tar for seg temaene identitet, normer, privilegier, kjønn og seksualitet og er tilpasset ulike aldre.

<https://skeivungdom.no/prosjekter/restart/>

<https://skeivungdom.no/brosjyrer/>

Demokrati mot fordommer og utenforskap

For skole og lærerutdanning

<https://dembra.no/no/>

<https://www.friosloviken.no/aktivitetsgrupper-skeiv-oslo-viken/familienettverket/>

En chat om kjønnsidentitet og kjønnsmangfold.
Chatten er åpen mandag og torsdag 17:00 til 20:00.

Hos oss vil du møte trygge voksne som er fagpersoner med sexologisk videreutdanning eller transkompetanse. Vi svarer på spørsmål om kjønn og kjønnsidentitet fra deg uansett hvor du bor i landet.

<https://www.ichatten.no/>

Nasjonal interesseorganisasjon for LHBTIQ+ personer med
minoritetsbakgrunn.

Illustrasjon: CCO 1.0

English العربية *français?*

Skeiv Verden (Queer World) is a national association for LHBTIQ+ people with minority backgrounds. Our mission is a society where everyone can live full lives, with the freedom to openly express their sexual orientation and gender identity without fear of discrimination.

Look here for information in your language.

[Read more](#)

<https://www.skeivverden.no/>

Hjem

Om oss

Organisasjon

Ressurser

kristent nettverk

Helt trygg

Kontakt oss

Blogg

Bli medlem

LHBT+ OG TROENDE?

Du er ikke alene

<https://www.skeivtkristentnettverk.no/>

Garmeres – Queer Sami Organization

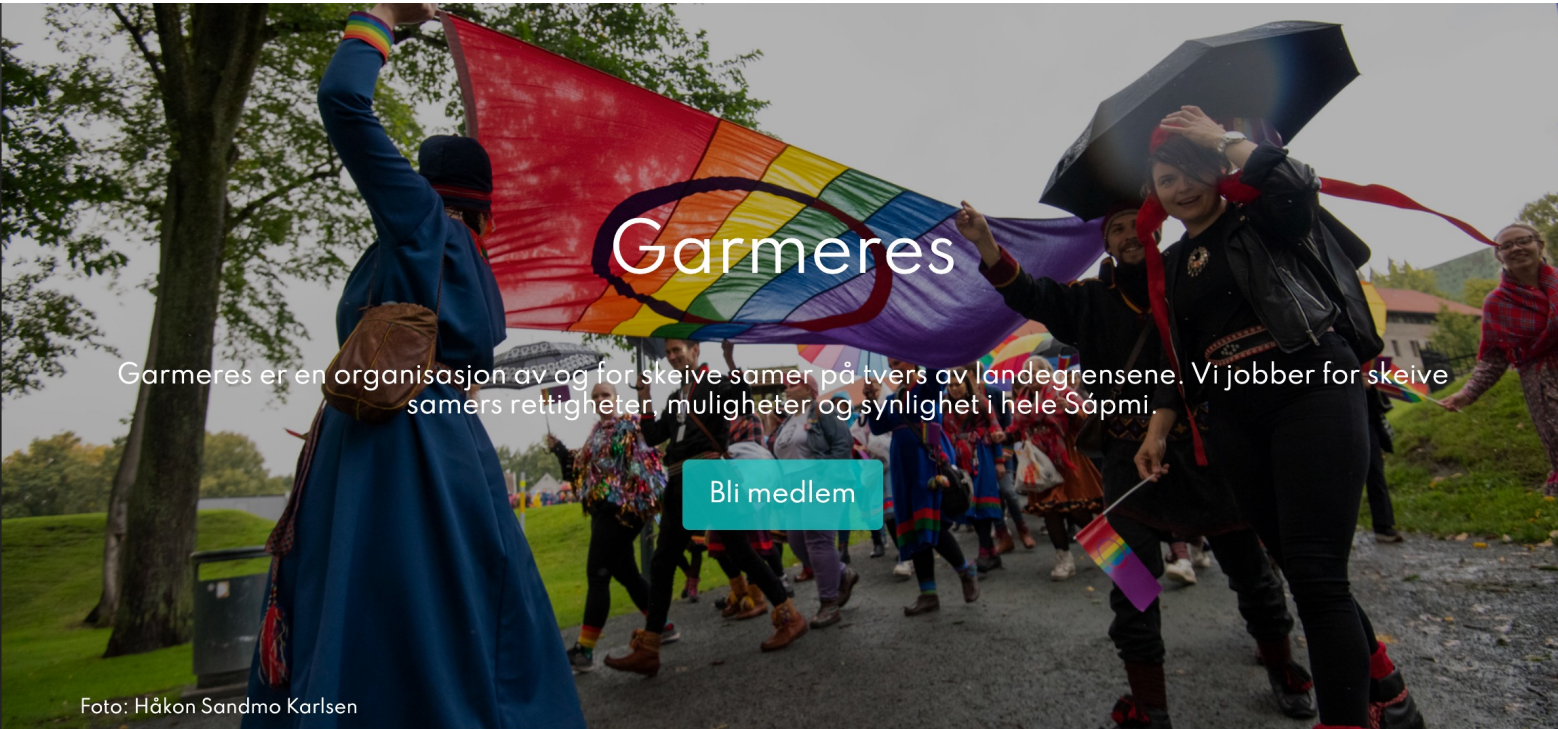

Garmeres

- Hjem
- Styret
- Sápmi pride
- Bli medlem
- Kontakt oss

Davvisámegiella Norsk
English

Garmeres

Garmeres er en organisasjon av og for skeive samer på tvers av landegrensene. Vi jobber for skeive samers rettigheter, muligheter og synlighet i hele Sápmi.

Bli medlem

Foto: Håkon Sandmo Karlsen

<https://www.garmeres.com/no/hjem>

[Om Uke 6 2022](#)[Kampanjetips](#)[Kampanjepakke for 1.-4. trinn](#)[Kampanjepakke for 5.-7. trinn](#)[Kampanjepakke for 8.-10. trinn](#)[Ambassadør](#)[Registrer deg på Uke 6](#)

<https://sexogpolitikk.no/seksualundervisning/kampanje-2022/>

E-læringsverktøyet Sex som funker

– et kurs om seksuell helse og funksjonsevne

SEX
SOM **FUNKER**

[Introduksjon til Sex som funker](#)

[E-læringskurs kapittel 1-12](#)

[Videre lesning](#)

[Materiell](#)

<https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/kurs/sexsomfunker/>

PKI

Pasientorganisasjonen
for kjønnsinkongruens

Hjem

Om oss ▾

Kjønnsinkongruens

Familie og nære

Ressurser ▾

Bli medlem

VELKOMMEN!

Velkommen til oss! Pasientorganisasjonen for Kjønnsinkongruens (PKI) er en nystartet pasientorganisasjon for personer med kjønnsinkongruens og deres familie og nære i Norge. Vi skal jobbe for et helsetilbud der alle som har behov for det får tilgang på den hjelpen de trenger.

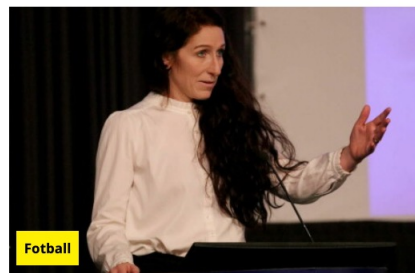
<https://kjonnsinkongruens.no/>

Urix

«Don't Say Gay»-loven er vedtatt

Fra 1. juli vil det bli ulovlig å diskutere seksuell orientering på «upassende vis» med barneskoleelever i Florida.

Fotball

Langet ut mot FIFA-kongressen

Transsynlighetsdagen

Transsynlighet – hva, hvordan, og for hvem?

<https://blikk.no/>

Hvordan bestille kurs fra oss?

- Du kan scanne QR-koden for å komme rett inn i vårt digitale bestillingsskjema.
- Eller sende en e-post til rosakompetanse@foreningenfri.no

Rask evaluering

Lik oss gjerne på Facebook

Rosa kompetanse

4,9 ★★★★★ (26) · Ideell organisasjon

0,0 miles · Tollbugata 24, Oslo

Lykke til videre og tusen takk for
meg!

eivind@foreningenfri.no